

Chorvátsky literárny časopis Vienac a Svetozár Hurban Vajanský

Marijan Šabić

ŠABIĆ, M.: The Croatian Literary Magazine *Vienac*
and *Svetozár Hurban Vajanský*
SLOVENSKÁ LITERATÚRA 67, 2020, No. 4, p. 364 – 370
DOI: <https://doi.org/10.31577/slovlit.2020.67.4.5>

Key words: Svetozár Hurban
Vajanský, Croatian literary magazine
Vienac (1869 – 1903), reception of
S. H. Vajanský's work in Croatia,
Croatian-Slovak literary relations

Svetozár Hurban Vajanský (1847 – 1916) had some contact with the Croatian environment and reflected on Croatian issues in his newspaper articles and literary texts several times. However, the book of his substantial correspondence only seldom features the contact with Croatian partners. The fact that Vajanský's works were well-received in Croatia at that time can be proved by e.g. translations and reviews in the Information-overview section *Listak* of the magazine *Vienac* (1869 – 1903), which was Croatia's most significant literary magazine in the 19th century. The subject of the paper is the contribution of the magazine *Vienac* to Vajanský's reception by Croatian readers. The magazine mainly deserves credit for reassessment of his literary work, especially the prosaic part, which later resulted in publishing many translations of his proses in other Croatian literary magazines. Vajanský's opus primarily earned praise for its aesthetic criteria and principles, which in contrast to young Croatian intellectuals was adhered to by the older, more conservative generation of Croatian writers, who in the late 19th century turned the magazine *Vienac* into their platform.

Kľúčové slová: Svetozár Hurban
Vajanský, chorvátsky literárny
časopis *Vienac*, recepcia diela
S. H. Vajanského v Chorvátsku,
chorvátsko-slovenské literárne
vzťahy

Záujem Svetozára Hurbana Vajanského (1847–1916) o Chorvátoch a Chorvátsko možno identifikovať už v jeho prvých prózach, ktoré uverejňoval ako fejtóny v *Národných novinách*, pretože niektoré z nich boli inšpirované dojmami z chorvátskeho prostredia, ktoré viackrát navštívil.¹ Prvý raz v roku 1878 ako vojak 72. prešporského pešieho pluku spoločnej rakúsko-uhorskej armády, ktorý okupoval Bosnu a Hercegovinu, pričom vtedy pôsobil viac než v Bosne v Dalmácii, dubrovníckom prímorí a v Kotorskej boke, kde aj vznikli jeho prózy *Kotorská boka* (1878) a *Lokrum* (1879). Zo svojich neskorších ciest vydal rozsiahlejšie cestopisy *Dubrovník – Cetinje* (1901) a *Volosko – Venecia* (1905).² Beletristický záujem o chorvátske motívy sa však u Vajanského neobmedzil iba na literatúru faktu, no zohral významnú úlohu takisto v jeho poézii, predovšetkým v prvej zbierke *Tatry a more* (1880), ktorej súčasťou je cyklus *Jaderské listy*, inšpirovaný priamo autorovým pobytom v chorvátskych krajoch v roku 1878.³ Chorvátske inšpirácie sú prítomné rovnako v jeho prírodnej lyrike (napr. v básni *Dalmatinská rozpomienka*, uverejnenej v zbierke *Verše* v roku 1890) a objavili sa tiež v príležitostnej poézii (v roku 1901 na kongrese novinárov v Dubrovniku recitoval svoju báseň venovanú Ivanovi Gunduličovi pri príležitosti kladenia venca k jeho pomníku).⁴

Do *Národných novín* Vajanský ako redaktor zaraďoval prílohy s chorvátskou tematikou, pričom mnohé z nich sám aj napísal, obzvlášť v deväťdesiatych rokoch 19. storočia a na začiatku 20. storočia. Písal o Josipovi Jurajovi Strossmayerovi, o režime vtedajšieho chorvátskeho bána Károlyho Khuena-Héderváryho, dvakrát o Jankovi Tomborovi, o Antem Tresičovi Pavičićovi atď.⁵ Jeho kultúrohistorická monografia z roku 1897 napísaná pri príležitosti stého výročia narodenia biskupa Štefana Moyzesa⁶ – prvého predsedu Matice slovenskej, ktorý strávil takmer štvrté storočia medzi Chorvátmi⁷ – poukazuje zrejme najlepšie na to, nakoľko dobre poznal novšiu chorvátsku históriu, a obzvlášť ilýrske hnutie.⁸

1 Text je rozšírenou verziou príspevku Svetozár Hurban Vajanský i Vienac, ktorý odznel na vedecko-odbornej konferencii pri príležitosti 150. výročia vydania prvého čísla časopisu Vienac, konanej v Záhrebe 9.–10. októbra 2019. V skrátenej podobe, navyše s akcentom na priblíženie Vajanského osobnosti, diela i jeho pozície v slovenskom kultúrnom živote pre chorvátskeho príjemcu, vyšiel v rámci tematického bloku príspevkov z konferencie 150 godina Matičina Vijenca in: *Kolo. Časopis Matice hrvatske za književnost, umjetnost i kulturu*, roč. 30, 2020, č. 1, s. 127–131.

2 K téme Vajanského cestopisov bližšie KLÁTIK, Zlatko: *Vývin slovenského cestopisu*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1968, s. 249–291.

3 CHOMA, Branislav: *Cesta na slovanský juh. I. časť. Južní Slovania a Slováci. Eseje a štúdiá*. Bratislava: T. R. I. Mediúm, 1998, s. 41–46. K problematike Vajanského básni s južnoslovenskou tematikou tiež HARPÁŇ, Michal: Funkcia južnoslovenských prvkov v poézii Svetozára Hurbana Vajanského. In: *Literárne paradigmy*. Nadlak – Bratislava: Vydavateľstvo Ivan Krasko a ESA, 2004, s. 221–233.

4 VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: Ivanovi Gunduličovi. In: *Crvena Hrvatska*, roč. 11, 1901, č. 15.

5 Bibliografia Vajanského článkov na chorvátske témy in JANKOVIČ, Ján: *Chorvátska literatúra v slovenskej kultúre I. (do roku 1938)*. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV, 1997, s. 281–308.

6 VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: Život Štefana Moyzesa. In: *Storočná pamiatka narodenia Štefana Moyzesa, biskupa baňsko-bystrického, jeho veličenstva skutočného tajného radcu, doktora filozofie, predsedu Matice slovenskej atď. atď. 1797–1897*. Turčiansky Sv. Martin: Knihtlačiarstvo-účastinársky spolok, 1897, s. 2–126.

7 Z novších výskumov k tejto téme napr. JEMBRIH, Alojz: Moyzesovo pôsobenie v Záhrebe (1830–1851). In: *Štefan Moyze – za života a v historickej pamäti. Zborník vydaný pri príležitosti 220. výročia narodenia*. Banská Bystrica: Stredoslovenské múzeum, 2018, s. 14–22; ŠVOGER, Vlasta: Štefan Moyzes a oddelenie pre kultúru a vzdelávanie v Bánskej rade (1848–1850). Tamže, s. 23–35.

8 K problematike ilýrskeho hnutia napr. BEDNÁROVÁ, Marcela: *Symboly a mýty chorvátskeho národného hnutia (fenomén ilýrizmu)*. Bratislava: Veda, 2012.

Vzhľadom na to, že Vajanský navštívil niekoľkokrát chorvátske kraje a že tieto návštevy boli preňho veľkou inšpiráciou, a tiež s prihliadnutím na skutočnosť, že aj jeho otec Jozef Miloslav Hurban úzko spolupracoval s chorvátskymi Ilýrmi a jeho brat Vladimír dokonca pôsobil štyridsať rokov ako evanjelický farár v Starej Pazove, prekvapuje v jeho inak rozsiahlej zverejnenej korešpondencii malý počet chorvátskych korešpondentov. Ani s jedným z Chorvátov nezostal dlhšie v písomnom styku, takže v mennom zozname z jeho korešpondencie len sporadicky nájdeme nejaké chorvátske meno. Avšak ani táto Vajanského sporá chorvátska korešpondencia nie je úplne bez významu. Novinár Josip Čebular v krátkom liste Vajanskému z 3. januára 1885 vyjadril úmysel, že by pre chorvátsky literárny časopis *Vienac* (slov. Veniec), s podtitulom *Zabavi i pouci* (slov. Zábava a poučenie), vychádzajúci v Záhrebe od roku 1869,⁹ preložil jeho poviedku *Svadobné šaty*, a poprosil Vajanského, aby mu dielo poslal.¹⁰ Preklad tejto prózy skutočne v rovnakom roku, začiatkom apríla 1885, vo *Vienci* vyšiel – ako prekladateľ bol uvedený M. Zagorski.¹¹ V súpise pseudonymov chorvátskych spisovateľov zostavenom Marcelom Vidačičom sa však uvádza, že pod pseudonymom Zagorski sa skrýva Milivoj Šrepel (M. Vidačič uviedol ako zdroj k tomuto údaju pracovníčku Univerzitetnej knižnice v Záhrebe Anđelu Pernar, knihovníka Marka Oreškovića a historika Vjekoslava Klaića).¹² Keďže o preklad sa v liste Vajanskému hlásil Josip Čebular a pseudonym bol neskôr pripísaný Milivojovi Šrepelovi, nie je celkom jasné, ktorý z nich dvoch sa za menom M. Zagorski skutočne skrýval. Zistiť to by bolo o to zaujímavejšie, že vieme, že poviedka *Svadobné šaty* predstavuje jediný Vajanského text preložený vo *Vienci*. Okrem toho to bola prvá próza S. H. Vajanského uverejnená v niektorom z významných chorvátskych literárnych časopisov. Vajanský bol dovedy v Chorvátsku známejší ako básnik, jeho publicistická, politická a iná činnosť sa v chorvátskom prostredí až tak nereflektovala. Z korešpondencie vidíme i to, že v septembri 1901 mal Stjepan Karlov Žgurić preloženú Vajanského novelu *Babie leto* a že cez Vladimíra Hurbana žiadal o autorovo dovoľenie na vydanie prekladu vo *Vienci*.¹³ Preklad však v tomto časopise nikdy nevyšiel a nevieme ani, či bol vôbec niekedy vydaný niekde inde.

Čo sa týka Vajanského vzťahu k *Viencu*, ani o tom sa v jeho korešpondencii, ani v jeho článkoch nedá nájsť výraznejšia stopa. Svoje články o chorvátskych témach písal na základe niekoľkých prameňov, snažiac sa pritom neprerozprávať, resp. neprekladať len jeden článok z vybraných chorvátskych novín alebo z časopisu, pričom časopisy *Orol* a *Slovenské pohľady*, ktoré redigoval, boli

9 Časopis *Vienac* vychádzal v rokoch 1869 – 1903, vydavateľ sa v priebehu rokov menil (Matica ilirska, viaceri redaktori, Dionička tiskara, Matica Hrvatska). K prekladovej literatúre na stránkach časopisu bližšie PEDERIN, Ivan: *Časopis Vienac i književna Europa u časopisu Vienac 1869 – 1903: njemačka, austrijska i ostale književnosti u hrvatskome časopisu Vienac 1869 – 1903*. Zagreb : Matica hrvatska, 2006; BREŠIĆ, Vinko: *Bibliografija hrvatskih književnih časopisa 19. stoljeća. Knjiga I. Svezak 2. Vienac (1869 – 1903)*. Zagreb : Filozofski fakultet, 2006.

10 VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: *Korešpondencia Svetozára Hurbana Vajanského. Sv. II: výber listov z rokov 1860 – 1890*. Bratislava : Slovenská akadémia vied, 1967, s. 284 – 285.

11 VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: Svatbena haljina, v slovenčine napísal Svetozár Hurban Vajanský, preklad M. Zagorski. In: *Vienac*, roč. 1, 1885, č. 14 – 15.

12 VIDAČIĆ, Marcel: Pseudonimi, šifre i znakovi pisaca iz hrvatske književnosti. In: *Građa za povijest književnosti hrvatske*, roč. 21, 1951, s. 53.

13 Vajanský, *Korešpondencia...*, c. d., s. 208.

zamerané hlavne na slovenskú literatúru a kultúru a prinášali relatívne málo prekladov z inojazyčných literatúr. Spomedzi významnejších príkladov, keď sa časopis *Vienac* spomína v slovenských kultúrnych periodikách, možno uviesť príspevok Ivana Branislava Zocha *Hrvatsko-srbská žurnalistika* v časopise *Orol*,¹⁴ v ktorom sa *Vienac* opisuje ako „najlepší chorvátsko-srbský beletristický list, ktorý pod Šenoovou redakciou vychádza raz týždenne a prináša pekné ilustrácie, ale aj napriek svojej dokonalosti musí bojovať o prežitie“,¹⁵ a v *Slovenských pohľadoch* dva texty preložené z *Vienca*: o úlohe Bohuslava Šuleka v chorvátskej literatúre¹⁶ a o básnikovi Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi.¹⁷

Hlavnú zásluhu *Vienca* o chorvátsku recepciu Vajanského, okrem vydania už spomenutého prvého prekladu jeho prózy do chorvátčiny, vidíme vo valorizácii jeho literárnej práce. Keď bol redaktorom časopisu August Šenoa, v rubrike *Listak* (*Lístok*) bola v júli 1880 uverejnená informácia, že práve vydaná zbierka *Tatry a more* pochádza „z pera rýdzeho básnického talentu“, pričom anonymný autor vyzdvihuje pre chorvátske publikum ako obzvlášť zaujímavé šesť „skutočne hodnotných elegicko-reflexívnych básní z cyklu *Jaderské listy*“.¹⁸ O odozve tejto zbierky v chorvátskom prostredí svedčia aj neskoršie parafrázy jej názvu – v rokoch 1942 – 1943 vydáva Chorvátsko-slovenská spoločnosť v Záhrebe časopis *Tatre i Velebit* (s podtitulom *Hrvatsko-slovačka smotra*) a v roku 2008 vyšla pod rovnakým názvom aj antológia chorvátskeho prebásnenia slovenskej poézie, ktorú redigovali Ján Jankovič a Dubravka Dorotić Sesar.¹⁹

Za dvadsať rokov sa vo *Vienca* meno S. H. Vajanského objavovalo takmer každý raz pri podávaní aktuálneho prehľadu o dianí v slovenskej literatúre: nachádzame tu napr. poznámky k jeho novým knihám,²⁰ k prekladu románu *Letiace tiene* do ruštiny²¹ či o postoji Vajanského k literárnohistorickému dielu Jaroslava Vlčka.²² Herman Tausk v príspevku o Jozefovi Miloslavovi Hurbanovi, po vymenovaní jeho zásluh pre slovanskú vec v Uhorsku vyzdvihuje, že sa starý slovenský obrodenec „dožil tej radosti, že vidí vo svojom synovi, Svetozárovi Hurbanovi Vajanskom, ovenčeného básnika slovenského a neúnavného robotníka na poli národnej osvety“.²³

Vajanský svojou poetikou vyhovoval špecifikám chorvátskeho realizmu. Do slovenskej literatúry sa usiloval zaradiť súdobé európske literárne štandardy realistickkej prózy, aby tak obohatil jestvujúci slovenský literárny kánon o nové tvorivé metódy koncepcie realistického románu,²⁴ zároveň sa však opieral i o slovenskú literárnu tradíciu a tradičné hodnoty slovenského národa. Jeho spôsob

14 ZOCH, Ivan Branislav: *Hrvatsko-srbská žurnalistika*. In: *Orol*, roč. 4, 1879, č. 4, s. 123 – 125.

15 Tamže, s. 125.

16 ŠKULTÉTY, Jozef [Šk.]: Dr. Bohuslav Šulek. In: *Slovenské pohľady*, roč. 7, 1887, č. 12, s. 282 – 283.

17 Z ohlasov na 1. sväzok Hviezdoslavových diel. In: *Slovenské pohľady*, roč. 12, 1892, č. 9, s. 626.

18 *Tatry a more*. In: *Vienac*, roč. 12, 1880, č. 28, s. 456.

19 JANKOVIČ, Ján – DOROTIĆ SESAR, Dubravka (eds.): *Tatre i Velebit = Tatry a Velebit*. Bratislava : Vydavateľstvo Jána Jankoviča, 2008.

20 Napríklad v prehľade slovenskej literárnej produkcie v roku 1890 anonymný autor pokladá za „najvýznamnejšie“ básnické dielo toho roku, okrem Hviezdoslavovho eposu *Ežo Vlkolinský*, vybrané básne Vajanského (*Verše*). Slovačka literatura god. 1890. In: *Vienac*, roč. 23, 1891, č. 7, s. 111 – 112.

21 *Literatura slovačka 1891*. In: *Vienac*, roč. 24, 1892, č. 14, s. 222 – 223.

22 *Slovačka* [književnost]. In: *Vienac*, roč. 22, 1890, č. 39, s. 631.

23 TAUSK, Herman: Dr. Josip Miroslav Hurban. In: *Vienac*, roč. 19, 1887, č. 27, s. 430 – 431.

24 ČEPAN, Oskár: *Stimuly realizmu*. Bratislava : Tatran, 1984.

368 písania bol preto logicky vzdialený od francúzskych realistických predlôh a bližší I. S. Turgenevovi²⁵ – taká bola vo väčšine prípadov aj prevažná časť literárnej produkcie chorvátskeho realizmu, aspoň tých, ktoré nachádzame na stránkach *Vienca*. Prvý väčší článok o prozaickej tvorbe Vajanského, ktorý *Vienac* priniesol v roku 1900 pod redakčným vedením Jovana Hranilovića, bol príspevok o jeho novelách vydaných v Prahe v českom preklade. Nepodpísaný autor ich tu nazýva „skutočnými perlami rozprávačského umenia“, pričom pri nich vyzdvihuje verné vykreslenie „domácich odrodilcov, o ktorých bohužiaľ nie je núdza v žiadnom malom slovanskom národe, a Slováci tu nie sú výnimkou“. Záver recenzie je odkazom na estetickú senzibilitu, ku ktorej sa v tej dobe hlásila redakcia *Vienca*:

„V novelách Hurbanových jasne badať vlasteneckú tendenciu. Tí, ktorým pri tom slove nabiehajú zimomriavky alebo naskakuje husia koža, odvrátia sa so zlovôľou od týchto poviedok; avšak slovenský spisovateľ spolucítiaci so svojím národom, pretože mu nie je lahostajná jeho budúcnosť, nemôže písať inak, ako podľa hesla, že je spisovateľ učiteľom a duchovným vodcom svojho národa. Ktokoľvek by na Slovensku o týchto javoch súčasného života chcel pravdivo a spravodlivo napísať, písal by eo ipso tendenčne, takže by nebol Slovan, lež iba cudzinec.“²⁶

Práve táto tendenčnosť v umení bola jednou z hlavných tém vo vtedajších generačných konfrontáciách na chorvátskej literárnej scéne: „mladí“, združení okolo časopisu *Život* a v Spoločnosti chorvátskych umelcov, ju zavrhovali, kým „stari“, ktorí vtedy prevažovali vo *Vienca*, takéto písanie pokladali za nanajvyššie potrebné v literatúrach malých národov, ktorých existenciu ohrozovali mocnejšie národy. Jedným z najhorlivejších oponentov „mladých“ bol vtedajší hlavný redaktor *Vienca* Jovan Hranilović, a keďže on osobne v rokoch 1900 a 1901 vypíňal vo *Vienca* rubriku Listak článkami o francúzskej, českej, poľskej a ruskej literatúre, podpisujúc sa rôznymi šiframi, svojho času som predpokladal,²⁷ že je on sám tak autorom vyššie citovaného textu, ako aj nepodpísanej recenzie románu *Kotlín* v nasledujúcom ročníku *Vienca*.²⁸ Uvedená recenzia sa končí tvrdením, že je malým národom viac než potrebná „pekná kniha, ktorá nehľadá len na umenie, lež slúži i etickým cieľom a nadovšetko rodolúbným ideálom a uvedomovaniu národa“,²⁹ pričom aj „tieto dva prvky zná krásne spojiť zaslúžilý románopisec slovenský Svetozár Hurban Vajanský, ktorý týmto svojím najnovším dielom opäť zveladil slovenské meno“.³⁰ Pri texte nenachádzame údaj o jeho autorovi, no v poznámkach ku korešpondencii Vajanského sa môžeme dočítať, že autorom tejto pochvalnej zmienky je Gjuro Arnold,³¹ ktorý *Vienac* redigoval od júla 1900 do júna 1902. Tak

25 K tejto téme bližšie ČERVEŇÁK, Andrej: *Vajanský a Turgenev*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1968. Na Vajanského vnímanie Turgeneva ako vzoru odkazuje aj TARANENKOVÁ, Ivana: *Fenomén Vajanský. Medzi ideálom umenia a ideou národa*. Bratislava: Ars Poetica, 2010.

26 Novele Svetozara Hurbana Vajanskoga. In: *Vienac*, roč. 32, 1900, č. 25, s. 399 – 400.

27 ŠABIĆ, Marijan: Svetozar Hurban Vajanský u hrvatskoj recepciji. In: *Književna smotra*, roč. 40, 2008, č. 2 (148), s. 125 – 133.

28 Svetozar Hurban Vajanský: Kotlín. In: *Vienac*, roč. 33, 1901, č. 34, s. 677 – 678.

29 Tamže, s. 678.

30 Tamže.

31 Vajanský, Korešpondencia..., c. d., s. 464.

v Chorvátsku, ako aj na Slovensku prebiehala podobná konfrontácia medzi starým a tradičným prúdom na jednej strane a mladšou generáciou spisovateľov na druhej strane, takže je pochopiteľné, prečo autor recenzie vyzýva práve na preloženie románu *Kotlín*, v ktorom Vajanský kriticky hodnotí, ba až karikuje novú, nastupujúcu, k modernizmu sa hlásiacu mladú generáciu okolo časopisu *Hlas*. Podľa listu, ktorý 21. septembra 1901 adresoval Vajanskému zo Starej Pazovy jeho brat Vladimír Hurban, nahováral Josip Pasarić (vtedajší hlavný redaktor *Obzoru*, ktorý samostatne redigoval alebo spoluredigoval *Vienac* v období od roku 1892 do roku 1899) dcéru Vladimíra Hurbana Ľudmilu, aby preložila práve tento román.³²

Chronológia prekladania Vajanského v chorvátskych literárnych periodikách jasne dokazuje, že najväčšia časť prekladov jeho próz vznikla a bola vydaná po priaznivých estetických kritikách, ktoré na svojich stránkach priniesol vplyvný časopis *Vienac*, takže publikované kritiky môžeme chápať ako určitý hodnotový rámec pre konkrétnejšiu recepciu tohto slovenského spisovateľa. Je ľahko možné, že aj estetická senzibilita, ako rámec, do ktorého jeho dielo vložil *Vienac*, bola dôvodom, prečo prózy Vajanského prinášali hlavne konzervatívnejšie časopisy a prečo nebol atraktívnejší pre „mladých“. Vajanský bol inak do chorváčtiny dosť prekladaný a jeho poéziu a prózy od začiatku osemdesiatych rokov 19. storočia vydávali rôzne chorvátske periodiká: *Obzor*, *Dom i svijet*, *Hrvatska vila*, a predovšetkým *Prosvjeta*³³ – ale nie *Vienac*. Prečo je to tak, navyše po všetkých pochvalných zmienkach, ktoré o jeho diele vyšli na stranách *Vienca*? Aspoň čiastočnú odpoveď na to môžeme nájsť vo vysokých kritériách, ktoré daný časopis kladol na svojich prekladateľov. Najaktívnejším prekladateľom Vajanského do chorváčtiny začiatkom 20. storočia bol Pavao Rakoš, ktorému vyšli preklady najmenej piatich Vajanského noviel a románu *Letiace tiene*,³⁴ pričom plánoval preložiť aj jeho súborné dielo, takže si do určitej miery na prekladanie Vajanského urobil monopol. P. Rakoš bol ako prekladateľ hyperproduktívny, no jeho pracovné metódy boli prinajmenšom pochybné, takže o kvalite jeho prekladov sa negatívne vyjadrili viacerí chorvátski literáti a prekladatelia, napr. Ljuboje Dlustuš, Nikola Andrić a Julije Benešić.³⁵ Dá sa preto predpokladať, že preklady Vajanského próz, ktoré vydávali iné časopisy, jednoducho neboli dostatočne dobré pre *Vienac*.

Príspevok vznikol v rámci výskumného projektu Chorvátskeho fondu pre vedu (Hrvatska zaklada za znanost) IP-2018-01-2539.

Z chorvátskeho originálu preložil Martin Machata

Pramene

- Literatura slovačka 1891. In: *Vienac*, roč. 24, 1892, č. 14, s. 222 – 223.
 Novele Svetozara Hurbana Vajanskoga. In: *Vienac*, roč. 32, 1900, č. 25, s. 399 – 400.
 Slovačka [književnost]. In: *Vienac*, roč. 22, 1890, č. 39, s. 631.
 Slovačka literatura god. 1890. In: *Vienac*, roč. 23, 1891, č. 7, s. 111 – 112.

32 Tamže, s. 168.

33 O chorvátskej recepcii Vajanského bližšie Šabić, c. d.

34 VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: *Leteće sjene*. Sisak : Nakladna knjižara Janka Dujaka, 1928.

35 Bližšie o Rakošových prekladoch Vajanského Šabić, c. d., s. 129 – 131.

- 370 Svetozar Hurban Vajanský: Kotlín. In: *Vienac*, roč. 33, 1901, č. 34, s. 677 – 678.
- Tatry a mory. In: *Vienac*, roč. 12, 1880, č. 28, s. 456.
- Z oglasov na 1. sväzok Hviezdoslavových diel. In: *Slovenské pohľady*, roč. 12, 1892, č. 9, s. 626.
- ŠKULTÉTY, Jozef [Šk.]: Dr. Bohuslav Šulek. In: *Slovenské pohľady*, roč. 7, 1887, č. 12, s. 282 – 283.
- TAUSK, Herman: Dr. Josip Miroslav Hurban. In: *Vienac*, roč. 19, 1887, č. 27, s. 430 – 431.
- VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: Ivanovi Gundulićovi. In: *Crvena Hrvatska*, roč. 11, 1901, č. 15.
- VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: *Korešpondencia Svetozára Hurbana Vajanského. Sv. II: výber listov z rokov 1860 – 1890*. Bratislava : Slovenská akadémia vied, 1967.
- VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: *Leteče sjene*. Sisak : Nakladna knjižara Janka Dujaka, 1928.
- VAJANSKÝ, Svetozár Hurban: Svatbena haljina. Slovački napisao Svetozar Hurban Vajansky, preveo M. Zagorski. In: *Vienac*, roč. 1, 1885, č. 14 – 15.
- ZOCH, Ivan Branislav: Hrvatsko-srbská žurnalistika. In: *Orol*, roč. 4, 1879, č. 4, s. 123 – 125.

Literatúra

- BEDNÁROVÁ, Marcela: *Symboly a mýty chorvátskeho národného hnutia (fenomén ilyrizmu)*. Bratislava : Veda, 2012.
- BREŠIČ, Vinko: *Bibliografija hrvatskih književnih časopisa 19. stoljeća. Knjiga I. Svezak 2. Vienac (1869 – 1903)*. Zagreb : Filozofski fakultet, 2006.
- ČEPAN, Oskár: *Stimuly realizmu*. Bratislava : Tatran, 1984.
- ČERVENÁK, Andrej: *Vajanský a Turgenjev*. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1968.
- HARPÁŇ, Michal: Funkcia južnoslovenských prvkov v poézii Svetozára Hurbana Vajanského. In: *Literárne paradigmy*. Nadlak – Bratislava : Vydavateľstvo Ivan Krasko a ESA, 2004, s. 221 – 233.
- CHOMA, Branislav: *Cesta na slovanský juh*. Bratislava : T. R. I. Medium, 1998.
- JANKOVIČ, Ján: *Chorvátska literatúra v slovenskej kultúre I. (do roku 1938)*. Bratislava : Ústav svetovej literatúry SAV, 1997.
- JANKOVIČ, Ján – DOROTIĆ SESAR, Dubravka (eds.): *Tatre i Velebit = Tatry a Velebit*. Bratislava : Vydavateľstvo Jána Jankoviča, 2008.
- JEMBRIH, Alojz: Moyzesovo pôsobenie v Záhrebe (1830 – 1851). In: *Štefan Moyzes – za života a v historickej pamäti. Zborník vydaný pri príležitosti 220. výročia narodenia*. Banská Bystrica : Stredoslovenské múzeum, 2018, s. 14 – 22.
- KLÁTIK, Zlatko: *Vývin slovenského cestopisu*. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1968.
- PEDERIN, Ivan: *Časopis Vienac i književna Europa u časopisu Vienac 1869 – 1903: njemačka, austrijska i ostale književnosti u hrvatskome časopisu Vienac 1869 – 1903*. Zagreb : Matica hrvatska, 2006.
- ŠABIĆ, Marijan: Svetozár Hurban Vajanský u hrvatskoj recepciji. In: *Književna smotra*, roč. 40, 2008, č. 2 (148), s. 125 – 133.
- ŠVOGER, Vlasta: Štefan Moyzes a oddelenie pre kultúru a vzdelávanie v Bánskej rade (1848 – 1850). In: *Štefan Moyzes – za života a v historickej pamäti. Zborník vydaný pri príležitosti 220. výročia narodenia*. Banská Bystrica : Stredoslovenské múzeum, 2018, s. 23 – 35.
- TARANENKOVÁ, Ivana: *Fenomén Vajanský. Medzi ideálom umenia a ideou národa*. Bratislava : Ars Poetica, 2010.
- VIDAČIĆ, Marcel: Pseudonimi, šifre i znakovi pisaca iz hrvatske književnosti. In: *Grada za povijest književnosti hrvatske*, roč. 21, 1951, s. 7 – 141.

Dr. sc. Marijan Šabić
Hrvatski institut za povijest
Podružnica za povijest Slavonije,
Srijema i Baranje
Ante Starčevića 8
35000 Slavonski Brod
Hrvatska
E-mail: marijansabic@yahoo.co.uk